

Stavovi
srednjoškolaca/ki
prema LGBTIQ osobama

**SVAKO JE
NEKO SLOVO!**

METODOLOGIJA

Realizacija:	Terenski rad sproveden u periodu od 4. do 10. novembra 2020. godine
Uzorački okvir:	Populacija učenika/ca srednjih škola u Crnoj Gori
Veličina uzorka:	464 ispitanika/ca
Tip uzorka:	Kvotni; kvote po regionu, tipu škole i polu učenika
Tip istraživanja:	Online istraživanje prosječne dužine 15 minuta
Poststratifikacija:	Po polu, regionu, tipu škole

DEMOGRAFIJA

POL

51%

49%

REGION

37%

Sjever

23%

Centar

16%

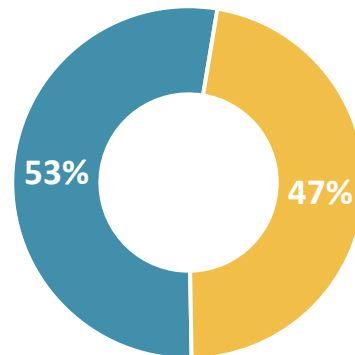
Podgorica

24%

Jug

TIP NASELJA

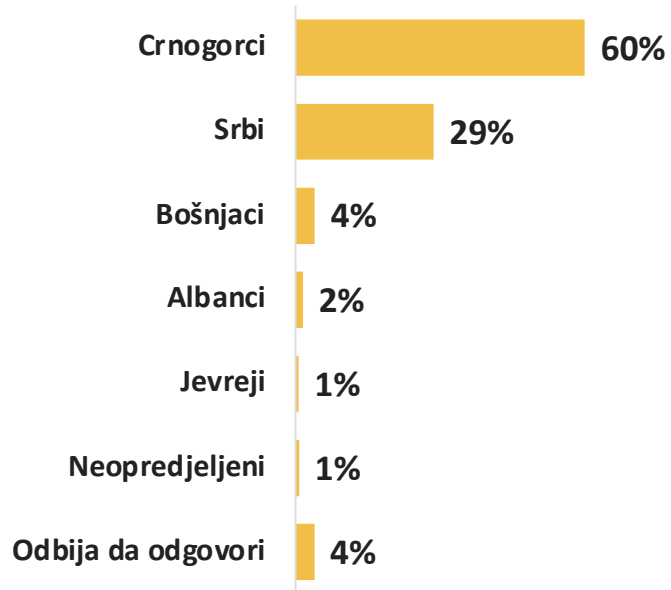

Urban

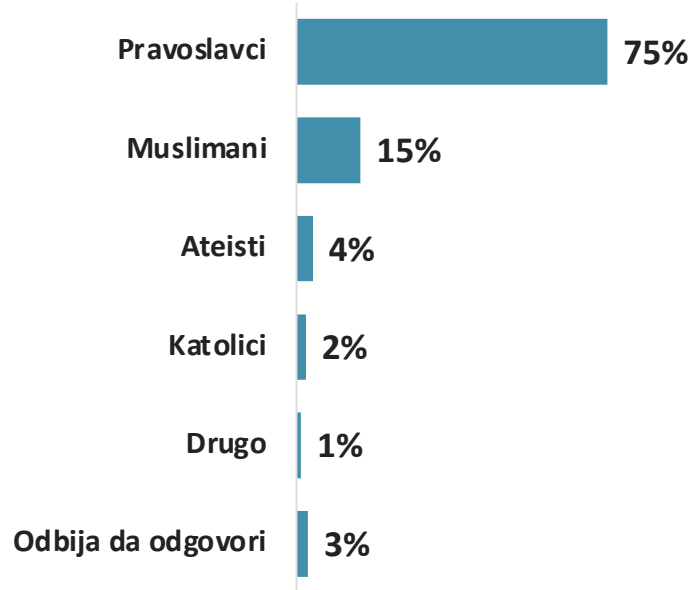
Rural

DEMOGRAFIJA

NACIONALNOST

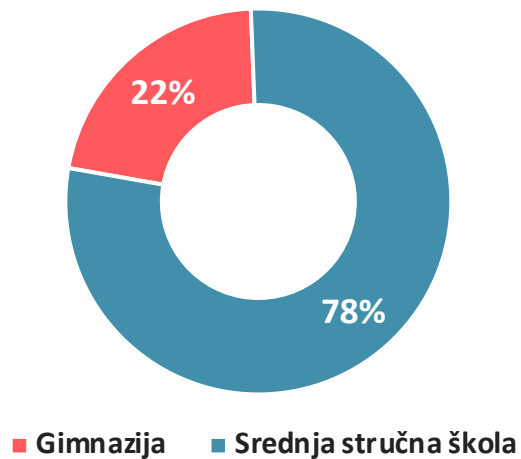

VJEROISPOVIJEST

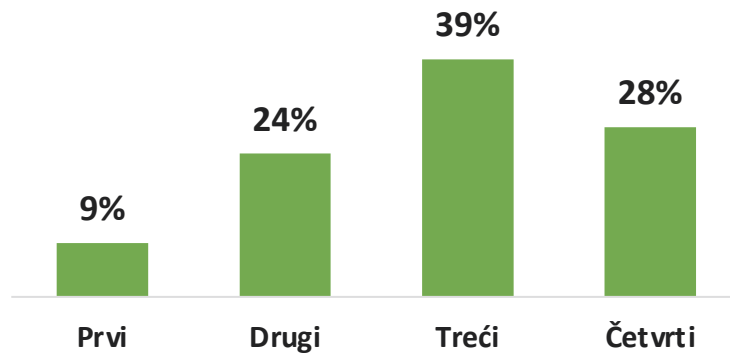

DEMOGRAFIJA

TIP ŠKOLE

RAZRED

Rezultati istraživanja

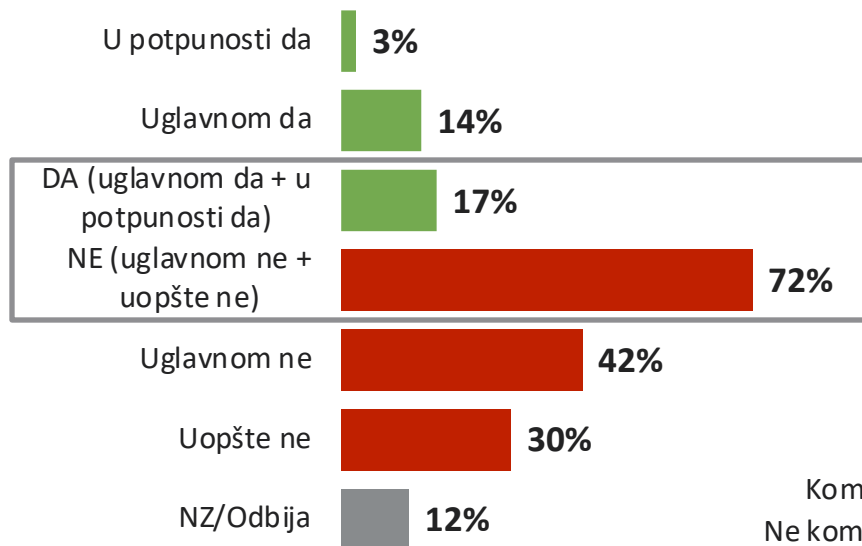

**SVAKO JE
NEKO SLOVO!**

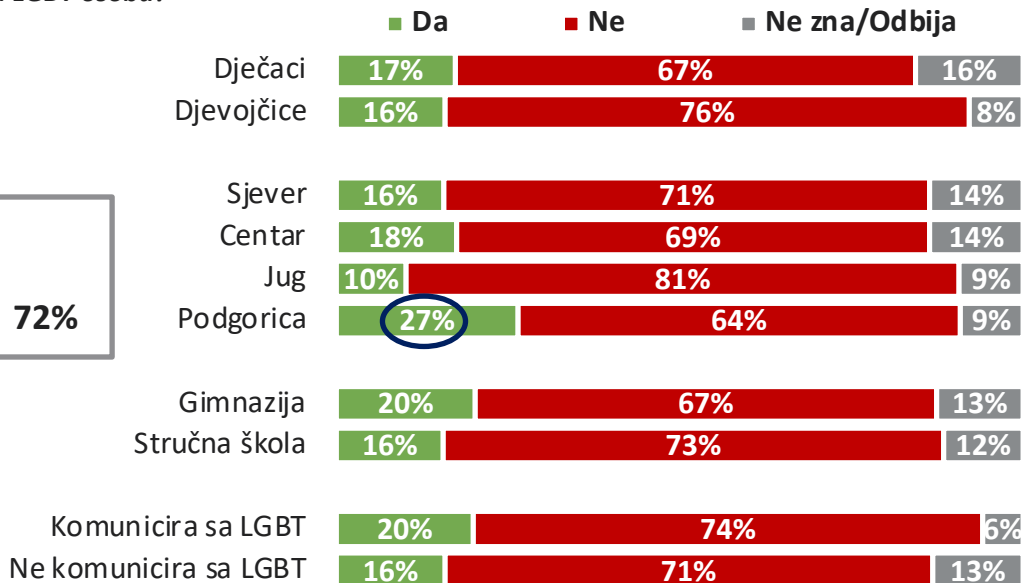
POŠTOVANJE PRAVA LGBTIQ OSOBA

Gotovo 3/4 učenika/ca u Crnoj Gori smatra da se prava LGBTIQ osoba ne poštuju koliko bi trebalo, a svega 17% ima suprotno mišljenje. Srednjoškolci/ke iz Podgorice su optimističniji od ostalih, te ih nešto više od 1/4 vjeruje da pripadnici LGBT zajednice imaju adekvatan tretman u društvu.

Šta biste rekli, u kojoj mjeri se danas u Crnoj Gori poštuju prava LGBT osoba?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

Statistički značajno niže u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

PRIHVAĆENOST LGBTIQ OSOBA

Nešto manje od polovine učenika/ca je saglasno da su ljudi različite seksualne orijentacije u demokratskom društvu odavno potpuno integrisani. Među njima se posebno ističu djevojčice i oni koji imaju kontakt sa LGBTIQ osobama.

S druge strane, trećina učenika/ca homoseksualnost i srodne pojave smatra društvenom pošasti protiv koje se treba boriti.

Dječaci češće od drugih zastupaju ovo mišljenje.

Koje mišljenje je bliže Vašem?

** Skraćeno pitanje*

Ljudi različite seksualne orijentacije su svuda u civilizovanom svijetu prihvaćeni kao normalna pojava koja postoji od vjekada

45%

Ljudi različite seksualne orijentacije su štetni po društvo i protiv takve pojave se treba boriti.

33%

Nijedno od ta dva

15%

NZ/Odbija

8%

Baza: Ukupna ciljna populacija

■ Prihvaćeni ■ Štetni po društvo ■ Nijedno ni drugo ■ Ne zna/Odbija

Dječaci

34%

41%

16%

14%

Djevojčice

55%

24%

8%

15%

Sjever

37%

38%

16%

8%

Centar

45%

28%

17%

11%

Jug

55%

34%

6%

Podgorica

49%

24%

21%

7%

Gimnazija

44%

27%

20%

9%

Stručna škola

45%

34%

13%

8%

Komunicira sa LGBT

70%

13%

13%

5%

Ne komunicira sa LGBT

39%

37%

15%

9%

Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

Statistički značajno niže u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

ULOGA NAUKE U RAZUMIJEVANJU LGBTIQ

Skoro 40% srednjoškolaca/ki bi rado saslušalo stručnjake radi boljeg razumijevanja i prihvatanja ljudi drugačije seksualne orijentacije. Ipak, ako objedinimo druge dvije tvrdnje, polovina nema afirmativne pobude.

Svaki četvrti bi ili saslušao eksperte samo radi efikasnije borbe protiv LGBTIQ ili smatra da je bilo kakvo naučno objašnjenje suvišno te da LGBTIQ osobe ostaju štetne za društvo bez obzira na sve. I u ovom slučaju, dječaci su značajno veći pobornici najradikalnijeg stava.

Neki ljudi misle da bi nam svima pomoglo kada bi nam stručni ljudi kroz javne tribine i TV emisije objasnili različitost seksualnih orijentacija sa tačke gledišta nauke. Koje mišljenje je bliže Vašem?

** Skraćeno pitanje*

To bi bilo veoma korisno, jer kada bi o tome pričali stručnjaci, ljudima bi bilo lakše da tu pojavu razumiju i da prihvate ljude različite seksualne...

To bi bilo veoma korisno jer bismo bar razumjeli kako do te pojave dolazi i mogli bismo bolje da se borimo protiv toga

To je sasvim nepotrebno i ništa nam ne bi pomoglo, jer kako god da nauka to tumači, ta pojava ostaje izuzetno štetna za svako društvo

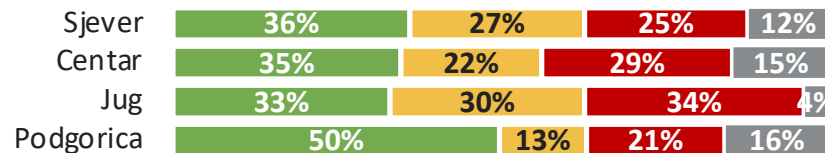
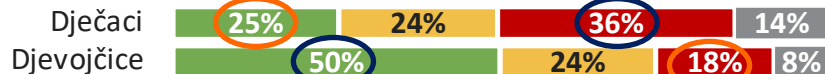

NZ/Odbija 12%

Baza: Ukupna ciljna populacija

■ Korisno da razumijemo ■ Korisno da se borimo protiv toga ■ Nepotrebno ■ NZ/Odbija

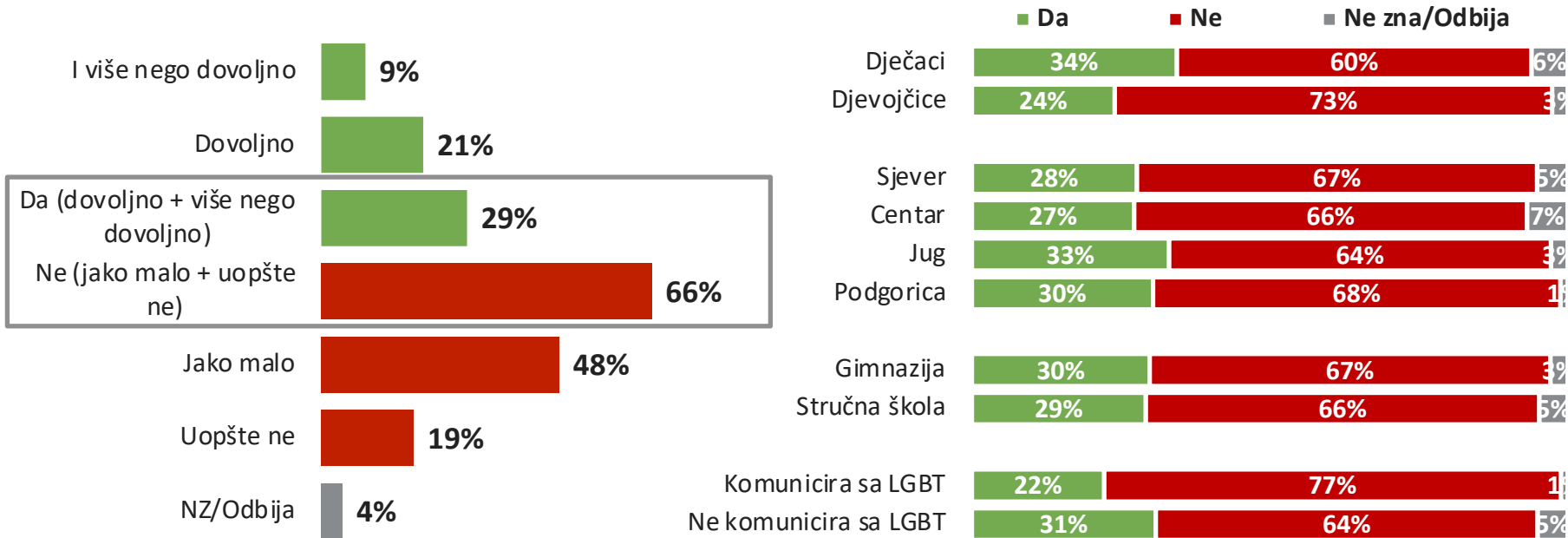

○ Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju
○ Statistički značajno niže u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

PAŽNJA JAVNOSTI PREMA LGBTIQ OSOBAMA

Nema značajnih razlika među sociodemografskim kategorijama, i dvije trećine učenika/ca se slaže da se u Crnoj Gori malo javno govori o položaju osoba različite seksualne orijentacije.

Šta biste rekli, koliko se danas u Crnoj Gori javno govori o položaju osoba različite seksualne orijentacije?

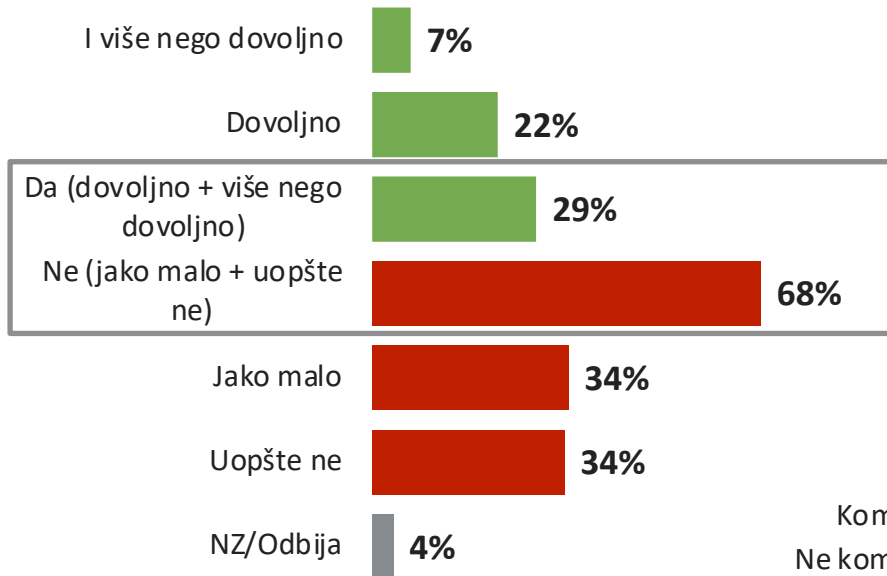

Baza: Ukupna ciljna populacija

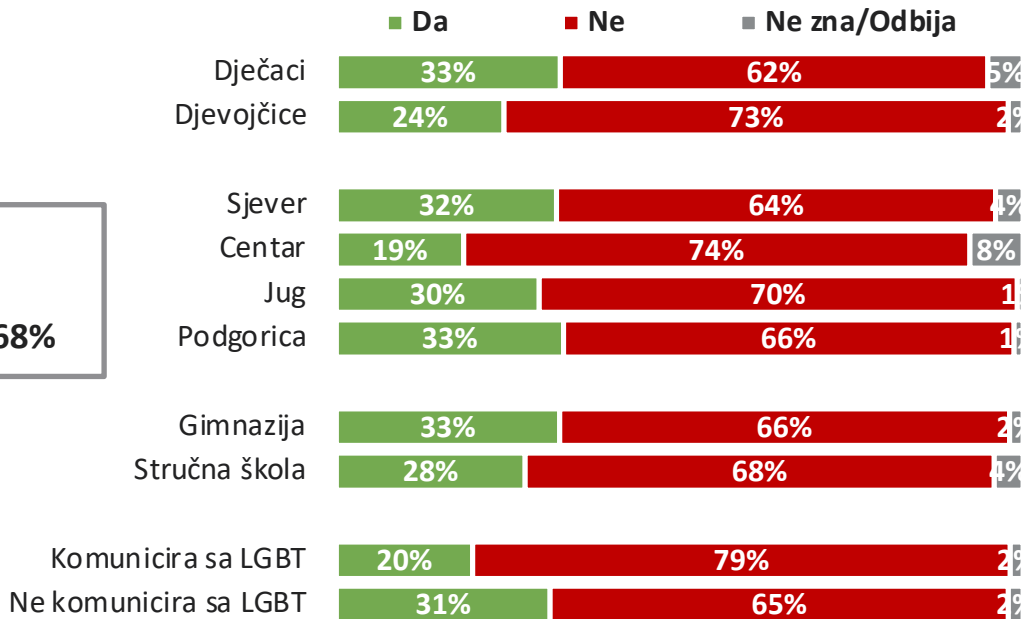
PERCEPCIJA ZNANJA O LGBTIQ OSOBAMA

Slično prethodnom pitanju, dva od tri učenika navode da tokom školovanje nijesu dobili dovoljno adekvatnog znanja na osnovu kojeg bi formirali mišljenje o LGBT osobama.

Šta biste rekli, koliko ste tokom svog školovanja dobili znanja o LGBTIQ osobama i da li je to znanje bilo dovoljno kvalitetno da o njima formirate mišljenje?

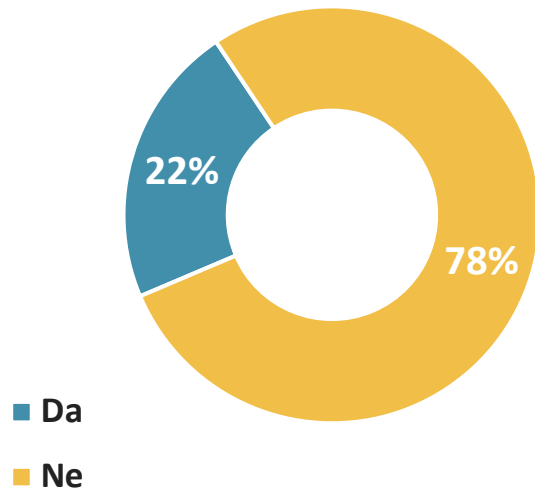
Baza: Ukupna ciljna populacija

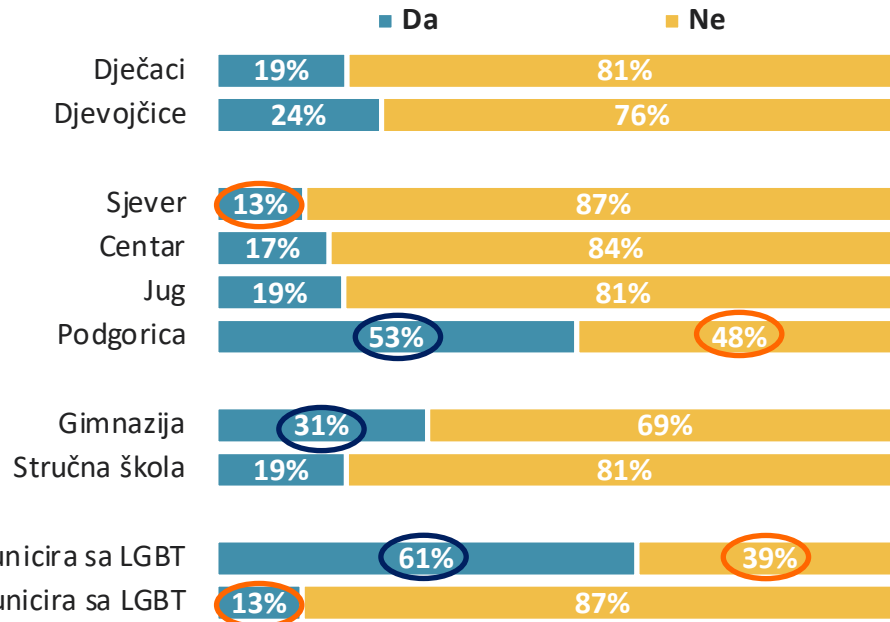
UPOZNATOST SA UČENICIMA HOMOSEKSUALNE ORIJENTACIJE

Približno svaki peti srednjoškolac poznaje nekoga iz svoje škole ko je homoseksualne orijentacije. Taj broj je značajno veći u Podgorici, gdje više od polovine učenika/ca odgovara potvrdno, kao i među gimnazijalcima/kama (31%) i onima koji imaju interakciju sa LGBT osobama (61%).

Da li poznajete nekoga ko je u Vašoj školi homoseksualne orijentacije?

Baza: Ukupna ciljna populacija

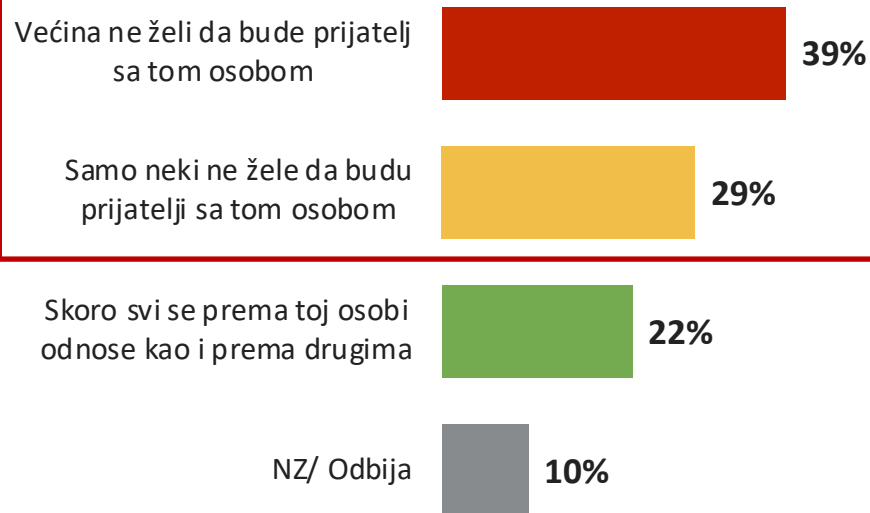

○ Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju
○ Statistički značajno niže u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

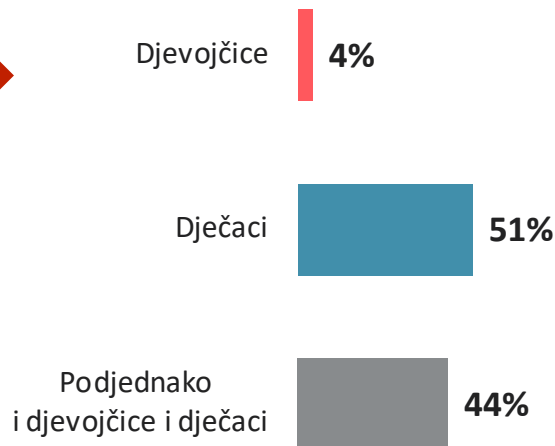
DISTANCA PREMA UČENICIMA HOMOSEKSUALNE ORIJENTACIJE

Gotovo 70% onih koji poznaju LGBT osobe iz svoje škole navodi da one nijesu najbolje prihvaćene od strane većine ili dijela svojih školskih drugova. Izgleda da dječaci dominiraju u nejednakom ophođenju prema njima, mada značajan broj smatra da, u ovom pogledu, nema bitne razlike između djevojčica i dječaka.

Da li se drugi đaci prema toj osobi odnose drugačije zbog različite seksualne orijentacije?

Da li su ti đaci koji ih tretiraju drugačije uglavnom djevojčice, dječaci ili podjednako i djevojčice i dječaci?

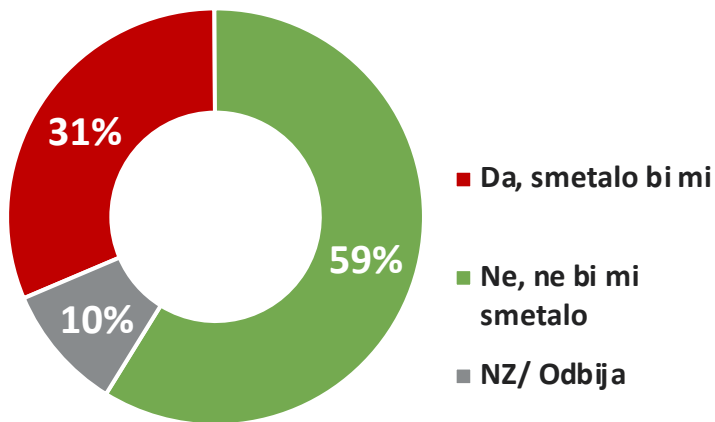
Baza: Oni koji poznaju nekoga ko je u njihovoj školi homoseksualne orijentacije (22% od ciljane populacije)

Baza: Oni koji su naveli da se drugi đaci prema osobi homoseksualne orijentacije odnose drugačije (15% od ciljane populacije)

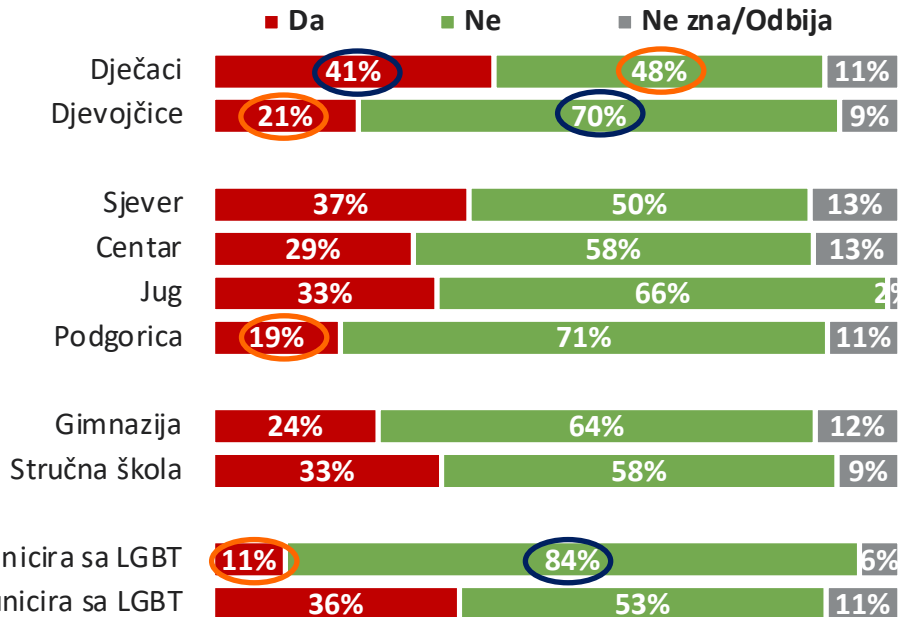
EDUKACIJA O LGBTIQ OSOBAMA

Ohrabruje činjenica da je 60% srednjoškolaca/ki voljno da prisustvuje naučnim predavanjima na kojima bi se govorilo o LGBTIQ osobama. Vjerovatno očekivano, takva predavanja bi češće posjećivale djevojčice i učenici koji su već u kontaktu sa pripadnicima LGBT zajednice.

Da li bi Vam smetalo da u školi prisustvujete predavanjima u kojima se govori o LGBT osobama sa naučnog aspekta?

Baza: Ukupna ciljna populacija

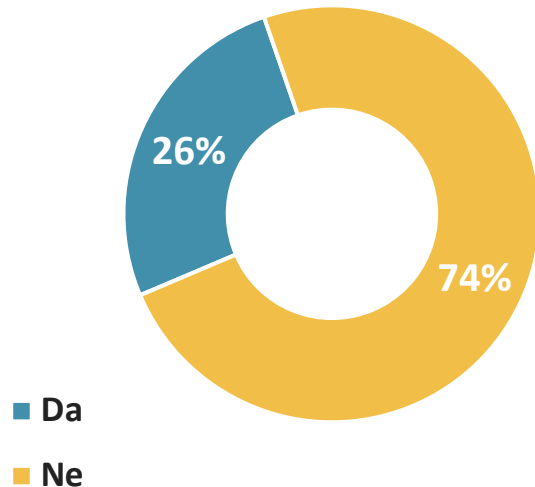

○ Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju
○ Statistički značajno niže u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

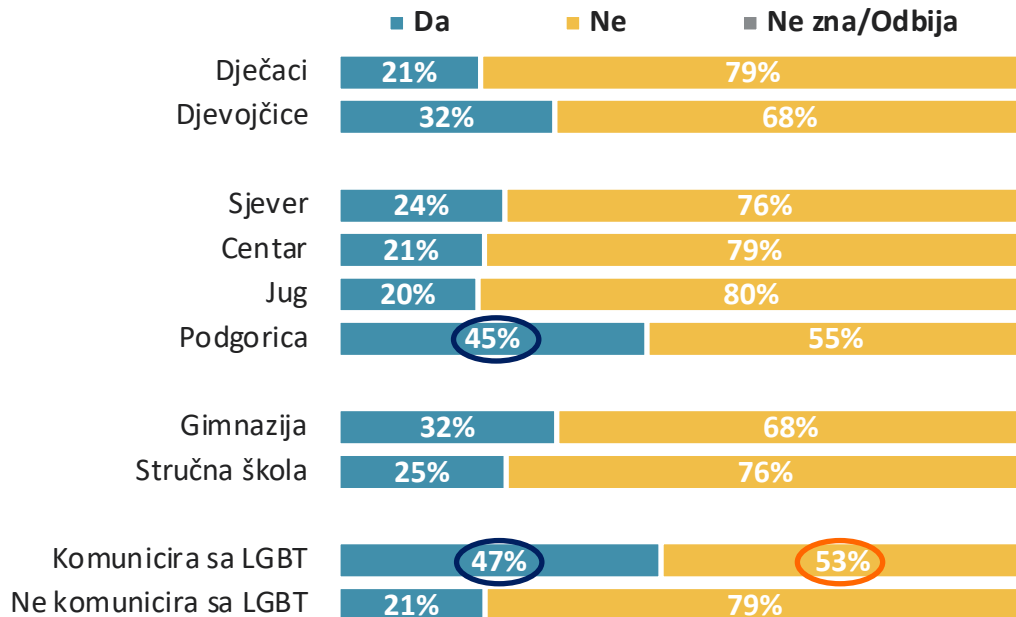
EDUKACIJA O LGBTIQ OSOBAMA

Četvrtina učenika/ca je već bila u prilici da sluša o LGBT pravima ili upozna LGBT osobu putem neformalne edukacije, značajno češće Podgoričani i oni koji kontaktiraju s pripadnicima ove zajednice.

Da li ste do sad imali prilike da slušate o LGBT pravima ili upoznate neku LGBT osobu putem neformalnih programa edukacije?

Baza: Ukupna ciljna populacija

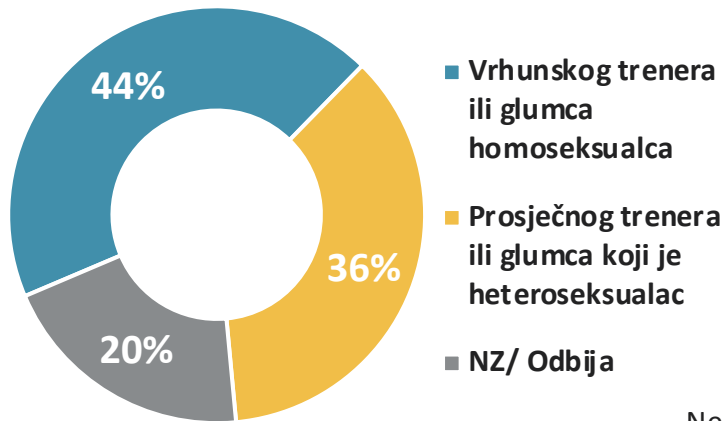

○ Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju
○ Statistički značajno niže u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

DISTANCA PREMA LGBTIQ OSOBAMA

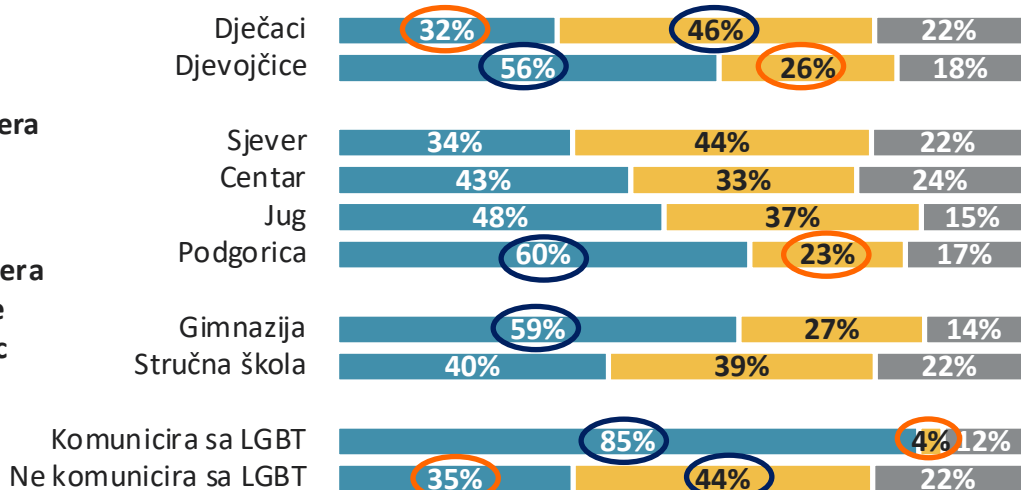
Više od 2/5 srednjoškolaca/ki bi radije izabralo vrhunskog instruktora homoseksualne, nego prosječnog trenera heteroseksualne orijentacije. Opet su to češće djevojčice, učenici/e iz Glavnog grada Podgorica, oni koji su u kontaktu sa LGBTIQ osobama, ali i gimnazijalci/ke. Značajan broj, petina njih, ima dilemu oko ovog pitanja.

Zamislite da trenirate neki sport ili da idete na sekciju glume. Imate mogućnost da izaberete vrhunskog trenera ili glumca za kojeg se zna da je homoseksualna osoba, ili trenera ili glumca koji nije ni blizu tako sposoban a koji je heteroseksualan, porodični čovek. Kog trenera ili glumca biste Vi izabrali?

Baza: Ukupna ciljna populacija

- Vrhunskog trenera homoseksualca
- Prosječnog trenera heteroseksualca
- NZ/Odbija

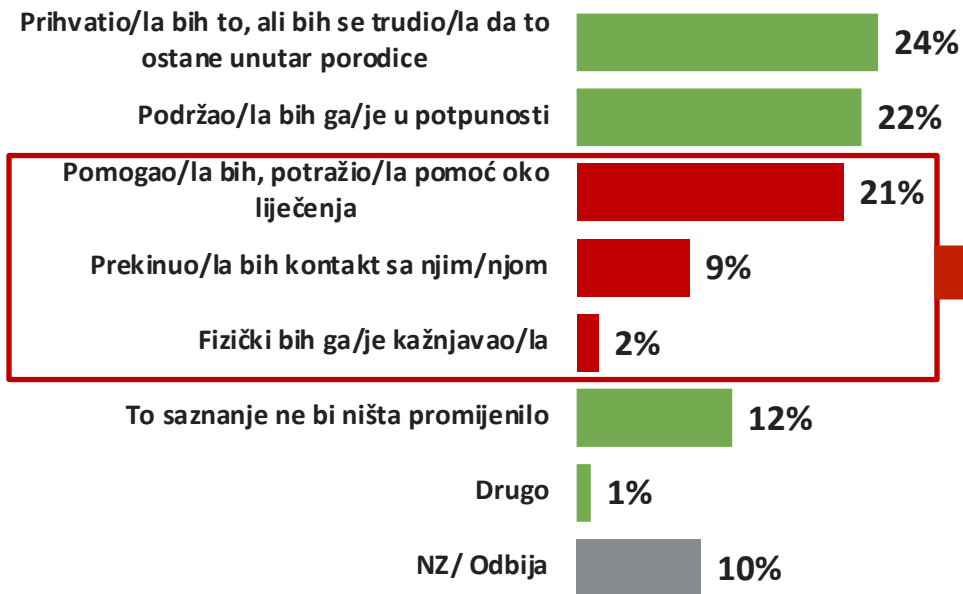

- Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju
- Statistički značajno niže u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

ODNOS PREMA LGBTIQ ROĐACIMA

Većina učenika/ca bi se, na jedan ili drugi način, pomirila sa činjenicom da je neko iz njihove uže familije homoseksualne orijentacije, a nešto više od petine bi potpuno podržalo tu osobu u procesu autovanja. Ipak, trećina dijeli isključivije stavove, a kao razlog najčešće navode da ne žele nikakav kontakt sa LGBT osobama, a potom i sramoćenje porodice.

Ukoliko biste jednog dana saznali da je Vaš brat/sestra/bliski rođak homoseksualne orijentacije ili transrodnog identiteta kako biste Vi reagovali?

Koji su ključni razlozi neprihvatanja Vašeg brata/sestre/bliskog rođaka homoseksualne orijentacije ili transrodnog identiteta?

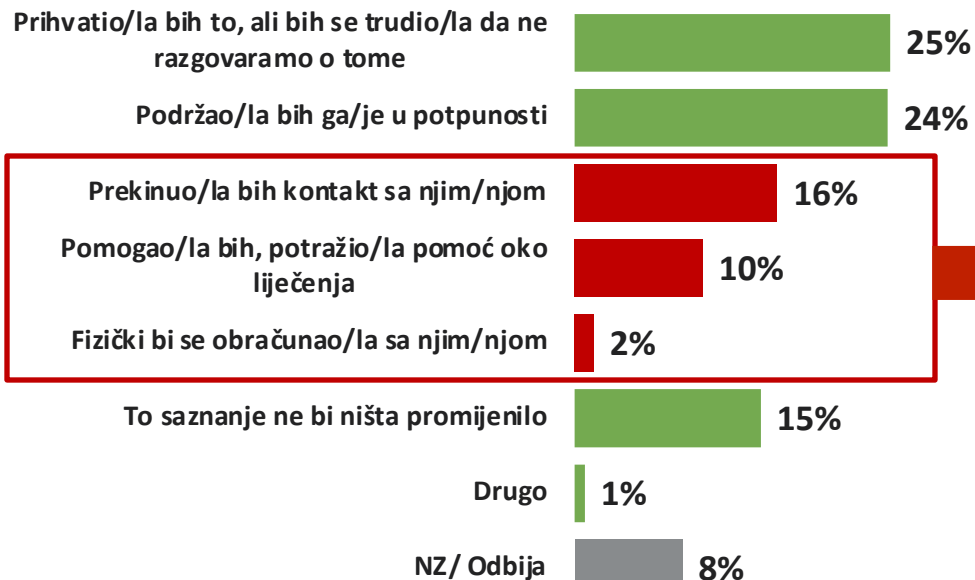
Baza: Ukupna ciljna populacija

Baza: Oni koji ne bi prihvatili svog brata/sestru/bliskog rođaka homoseksualne orijentacije ili transrodnog identiteta (32% od ciljne populacije); *višestruki odgovori*;

ODNOS PREMA LGBTIQ PRIJATELJIMA

Čini se da bi sredjoškolci/ke bili bar malo fleksibilniji prema prijateljima, no prema rođacima drugačije seksualne orijentacije. Nešto više od četvrtine ne bi moglo da se nosi s tim, a kao razlog ubjedljivo najčešće ističu nespremnost za bilo kakvu interakciju sa LGBTIQ osobama.

Ukoliko biste jednog dana saznali da je Vaš poznanik/školski drug/prijatelj/komšija homoseksualne orijentacije ili transrodnog identiteta kako biste Vi reagovali?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Koji su ključni razlozi neprihvatanja Vašeg poznanika/školskog druga/komšije homoseksualne orijentacije ili transrodnog identiteta?

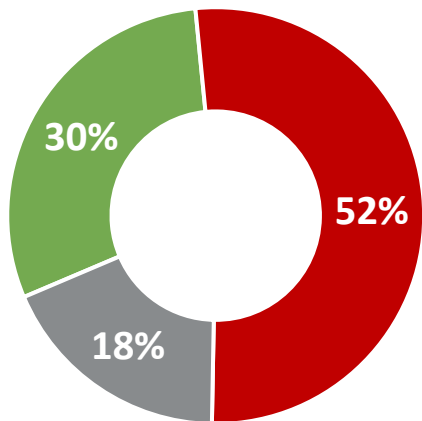

Baza: Oni koji ne bi prihvatili svog poznanika/školskog druga/komšiju homoseksualne orijentacije ili transrodnog identiteta (28% od ciljane populacije); *višestruki odgovori*;

RAVNOPRAVNOST LGBTIQ OSOBA

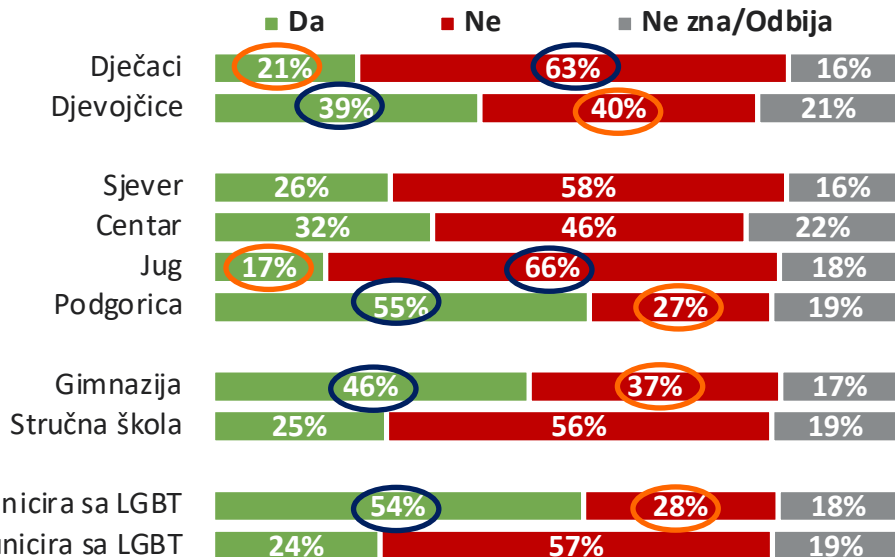
Polovina učenika/ca ne priznaje pravo LGBTIQ osobama da se u javnosti ponašaju i pokazuju svoja osjećanja jednako kao heteroseksualni parovi. Ovakvo mišljenje se češće od prosjeka čuje među dječacima i srednjoškolicima iz južnog regiona. Nasuprot tome, 30% smatra da su prava jednaka za sve, a djevojčice, Podgoričani/ke, gimnazijalci/ke i oni koji već imaju kontakt sa LGBTIQ osobama značajno više od ostalih podržavaju ovakav stav.

Da li smatrate da pripadnici seksualnih manjina, odnosno osobe sa različitom seksualnom orijentacijom (homoseksualne osobe, lezbijke, transrodne osobe) imaju pravo da se na isti način i u istoj mjeri kao i heteroseksualne osobe slobodno ljube, drže za ruku i/ ili grle na javnom mjestu?

- Da, imaju pravo
- Ne, nemaju pravo
- NZ/ Odbija

Baza: Ukupna ciljna populacija

- Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju
- Statistički značajno niže u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

STAVOVI PREMA HOMOSEKSUALNOSTI I LGBTIQ OSOBAMA

Bez obzira na to što neki od prethodnih stavova ne pokazuju pretjeranu toleranciju prema LGBT osobama, utisak je da su srednjoškolci/ke i te kako osviješćeni po pitanju različitih seksualnih orijentacija. Preko 80% ne osporava postojanje homoseksualnosti u Crnoj Gori, niti opravdava fizičko nasilje nad LGBT osobama. Više od 3/4 tvrdi isto i za verbalno nasilje. Dalje, 2/3 vjeruje da škole treba da posvete više pažnje LGBTIQ učenicima, a 40-ak % vidi pripadnike ove zajednice kao ugroženu grupu kojoj treba pomoći da ostvari svoja prava.

U kojoj mjeri se slažete sa sljedećim tvrdnjama?

Homoseksualne osobe su ugrožena grupa u Crnoj Gori i treba im pomoći da ostvare svoja prava

49%

42%

Škole pružaju dovoljnu podršku i zaštitu LGBT učenicima u procesu njihovog autovanja (iskazivanja do tada potiskivanog...

64%

18%

Verbalno nasilje nad homoseksualnim osobama je opravdano

78%

15%

Fizičko nasilje nad homoseksualnim osobama je opravdano

83%

9%

Homoseksualnost ne postoji u Crnoj Gori

85%

8%

■ Ne slaže se (uglavnom ne + uopšte ne)

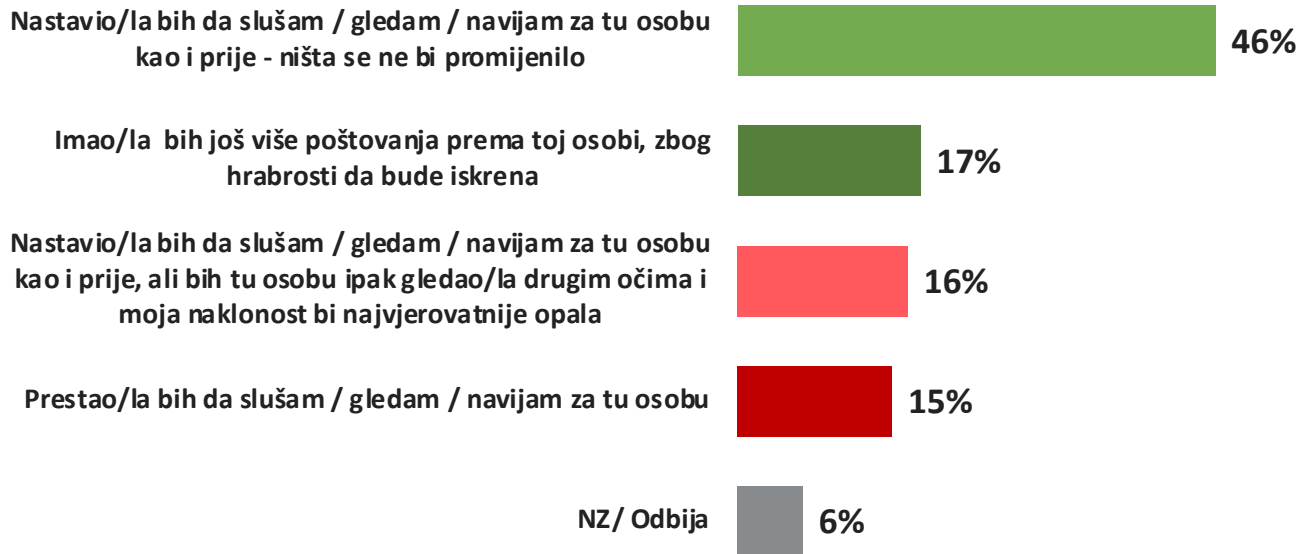
■ Slaže se (uglavnom da + u potpunosti da)

Baza: Ukupna ciljna populacija

ODNOS PREMA LGBTIQ ZVIJEZDAMA

Većina učenika/ca ne bi promijenila svoj stav prema omiljenoj javnoj ličnosti koja bi se autovala kao homoseksualac. Štaviše, 17% bi imalo još veće poštovanje zbog iskrenosti i hrabrosti. S druge strane, 30% navodi da bi efekat toga bio negativan u smislu smanjene naklonosti ili potpunog prestanka interesovanja za stvaralaštvo te osobe.

Ako biste saznali da je neko od Vaših omiljenih sportista, estradnih ili TV zvijezda, pisaca, glumaca ili glumica, influensera, homoseksualne (gej) orijentacije, kako bi to, ako bi uopšte, uticalo na Vas?

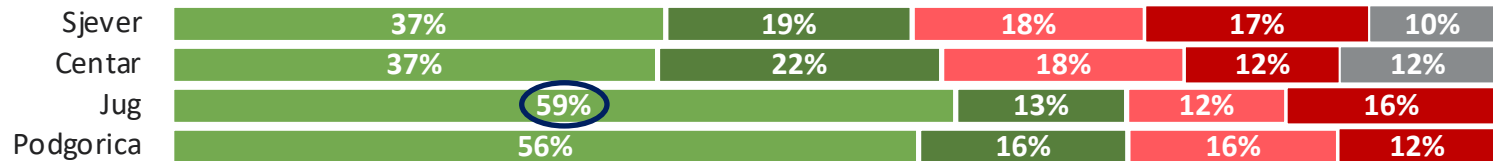
Baza: Ukupna ciljna populacija

ODNOS PREMA LGBTIQ ZVIJEZDAMA

Djevojčice i učenici/e koji kontaktiraju sa LGBTIQ osobama su spremniji da pokažu divljenje prema javnoj ličnosti koja javno govori o svojoj orijentaciji. Dječaci, već po pravilu, teže prihvataju takve činjenice i skloniji su da tvrde kako bi prestali da prate rad dotične osobe.

Ako biste saznali da je neko od Vaših omiljenih sportista, estradnih ili TV zvijezda, pisaca, glumaca ili glumica, influensera, homoseksualne (gej) orijentacije, kako bi to, ako bi uopšte, uticalo na Vas?

■ Ništa se ne bi promijenilo ■ Još veće poštovanje ■ Pad naklonosti ■ Prestanak slušanja/gledanja/navijanja ■ NZ/Odbija

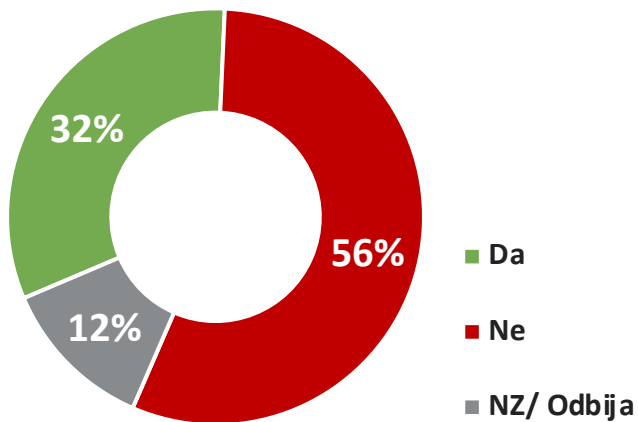
Baza: Ukupna ciljna populacija

○ Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju
○ Statistički značajno niže u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

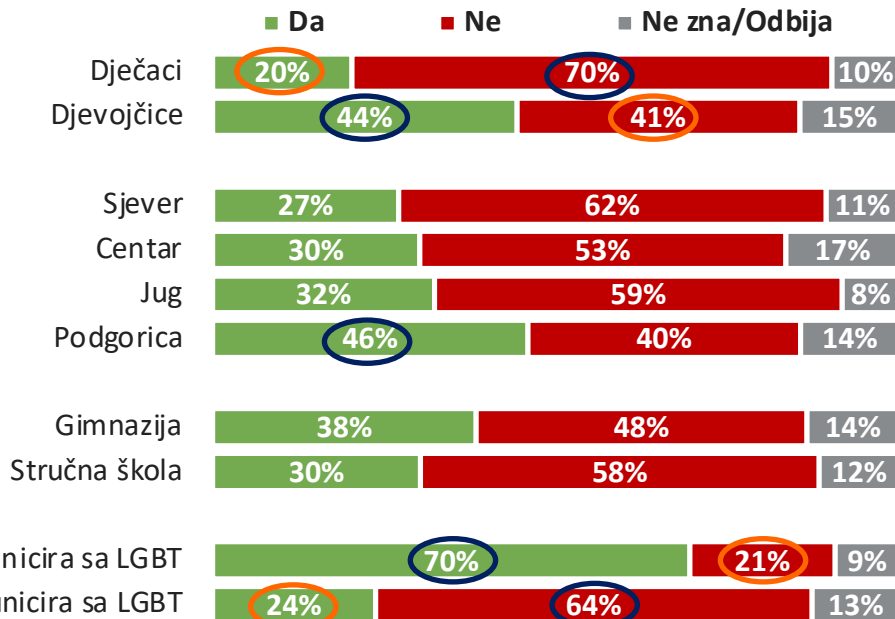
PRAVO LGBTIQ OSOBA NA BRAK

I dok 56% srednjoškolaca ne bi podržalo ozakonjenje homoseksualnih brakova, trećina ima drugačije mišljenje. U drugoj grupi je značajno veći udio djevojčica, učenika/ca iz Podgorice i onih koji imaju komunikaciju sa LGBTIQ osobama.

Da li smatrate da bi LGBTIQ parovi trebalo da imaju pravo na partnerstvo ili brak u smislu zakonskih prava i obaveza kao i hetero parovi?

Baza: Ukupna ciljna populacija

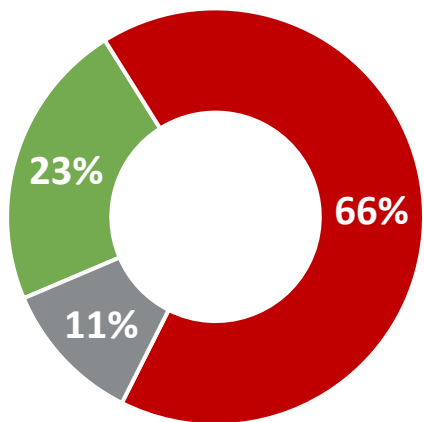

○ Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju
○ Statistički značajno niže u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

PRAVO LGBTIQ OSOBA NA USVAJANJE DJECE

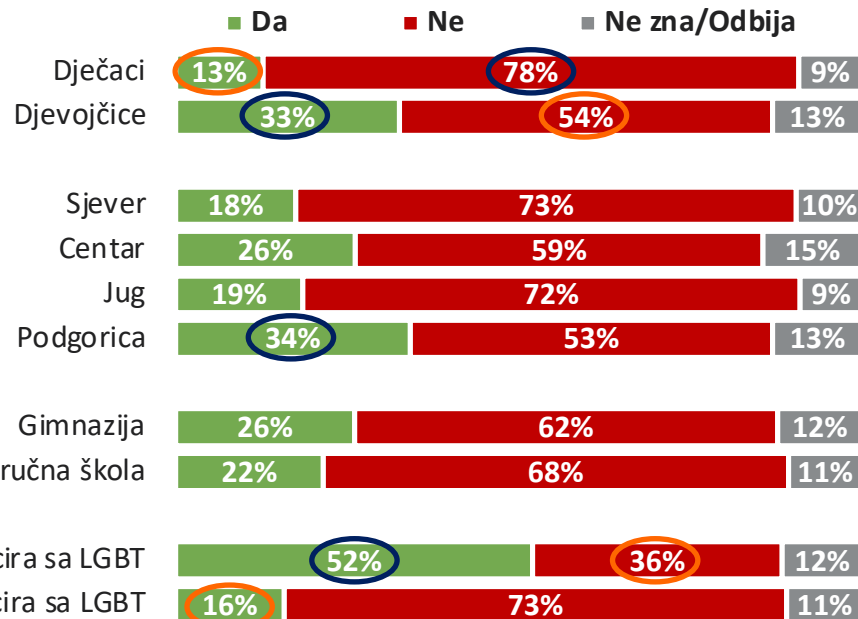
Kada je riječ o pravu LGBTIQ osoba na usvajanje djece, mladi su striktniji, pa ih 2/3 navodi da to ne bi bilo u redu. Međutim, skoro četvrtina ne vidi problem u tome, a ovo mišljenje ponovo češće zastupaju djevojčice, oni koji komuniciraju sa LGBTIQ osobama, kao i učenici/e iz Podgorice.

Da li smatrate da bi LGBTIQ parovi trebalo da imaju pravo na usvajanje djece pod istim uslovima kao hetero parovi?

■ Da
■ Ne
■ NZ/ Odbija

Baza: Ukupna ciljna populacija

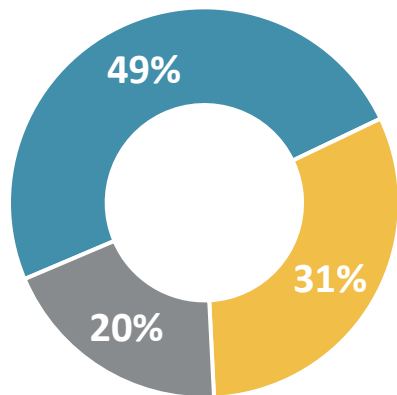
○ Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju
○ Statistički značajno niže u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

PARADA PONOSA

Polovina učenika/ca vidi Paradu ponosa kao akt koji treba da ukaže na diskriminaciju ljudi drugačije seksualne sklonosti. Približno trećina smatra da je to paradiranje radi paradiranja, a petina je uzdržana.

Koje mišljenje je bliže Vašem?

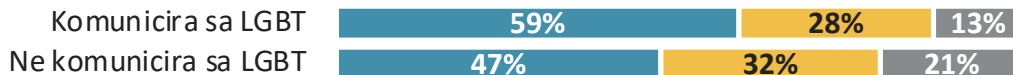
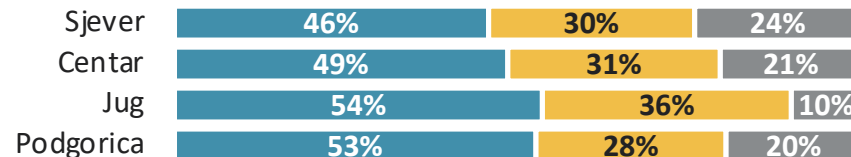
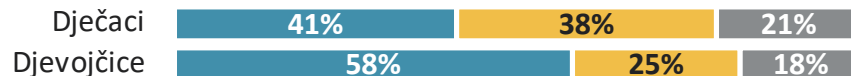
* Skraćeno pitanje

- Parada ponosa se organizuje sa ciljem da se ukaže na diskriminaciju ljudi drugačije seksualne orijentacije
- Parada ponosa služi da bi se paradiralo i da bi se pokazivala seksualna orijentacija
- NZ/ Odbija

Baza: Ukupna ciljna populacija

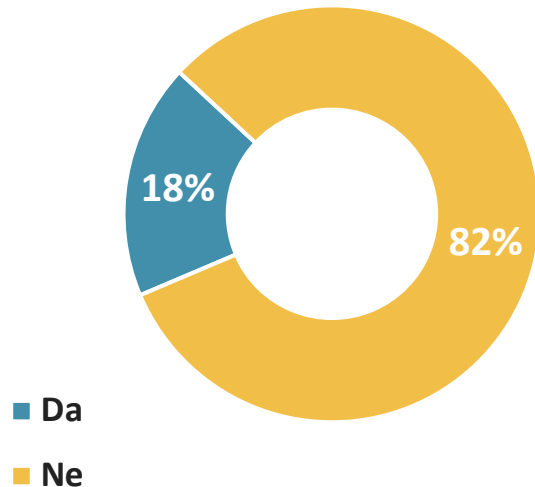
■ Da bi se ukazalo na diskriminaciju ■ Da bi se paradiralo ■ NZ/Odbija

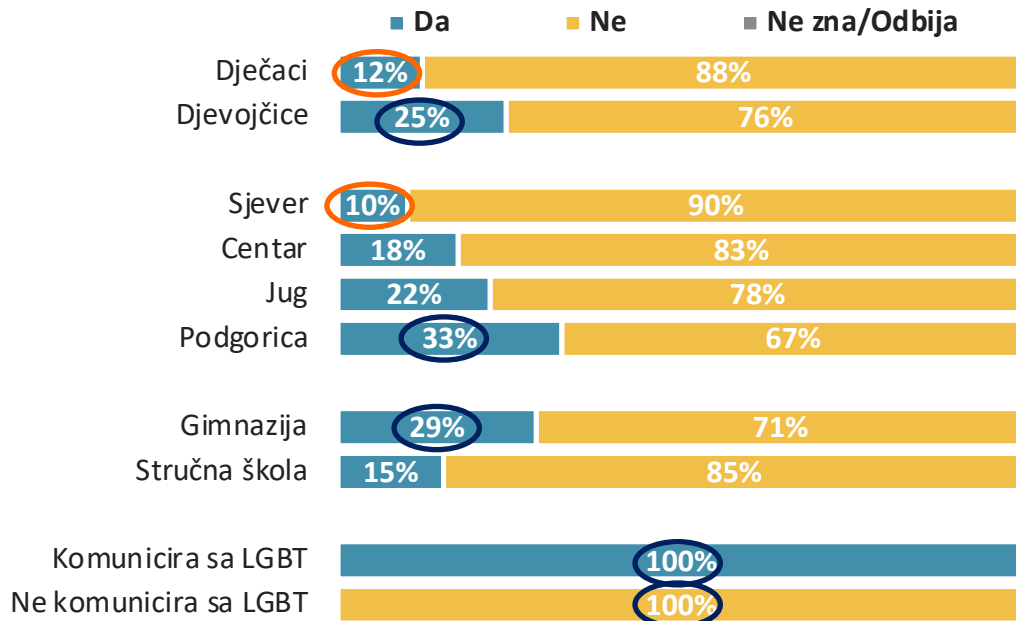
INTERAKCIJA SA LGBTIQ OSOBAMA

Nešto manje od petine đaka kontaktira s osobom za koju zna da pripada LGBTIQ populaciji. Taj broj je značajno veći među djevojčicama, učenicima/cama iz Podgorice i gimnazijalcima/kama.

Da li Vi lično komunicirate sa nekom osobom za koju pouzdano znate da je pripadnik LGBT populacije?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

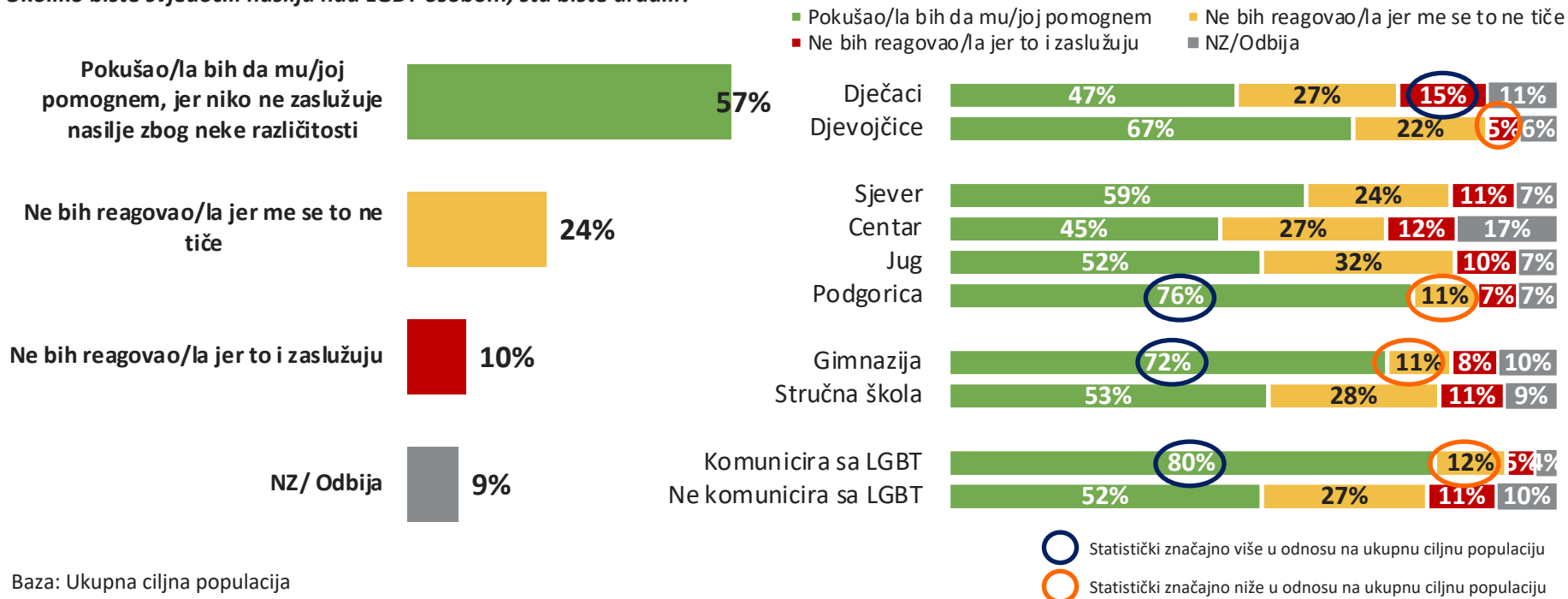

Statistički značajno niže u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

REAKCIJA NA NASILJE NAD LGBTIQ OSOBAMA

Gotovo 60% sredjoškolaca bi pokušalo zaštititi LGBTIQ osobu nad kojom se vrši nasilje. Četvrtina ne bi odreagovala, jer smatraju da ih se to ne tiče, a svaki deseti učenik/ca je stava da takve osobe to i zalužuju. Čini se da su LGBTIQ osobe bezbjednije u Podgorici, u gimnaziji i među učenicima/cama sa kojima već imaju interakciju.

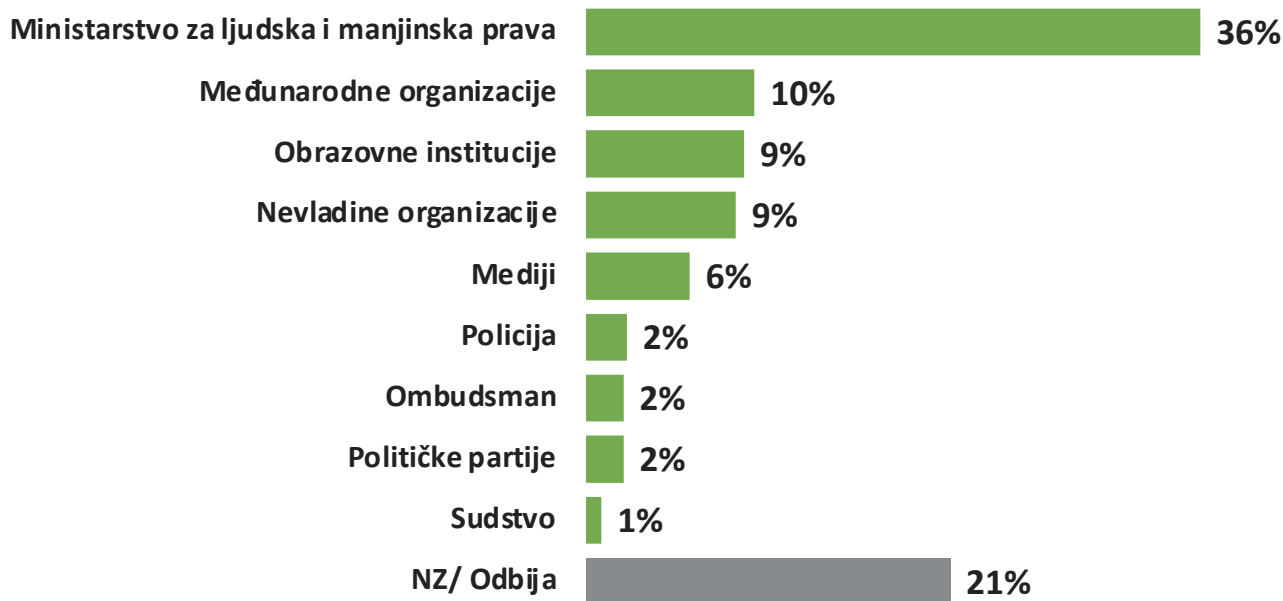
Ukoliko biste svjedočili nasilju nad LGBT osobom, šta biste uradili?

ULOGA INSTITUCIJA U BROBI PROTIV HOMOFOBIE

Mladi u Crnoj Gori vjeruju da Ministarstvo za ljudska i manjinska prava ima glavnu ulogu u borbi protiv homofobije. Slijede međunarodne organizacije, obrazovne institucije i nevladin sektor. Petina ih na ovom pitanju ostaje bez odgovora.

Koja institucija, po Vašem mišljenju, ima najvažniju ulogu u borbi protiv homofobije u društvu?

Baza: Ukupna ciljna populacija

SVAKO JE NEKO SLOVO!